

ona z zibelko na glavi in ona v vreči, upognjena v svoji ponižnosti, z obrazom razoranim od solz, ki so ji lile izpod povešenih trepalnic.

Eviva, Maria!

Brez prenehljaja so stopali zopet in zopet mimo — podvizajoči se, s povzdignjenim glasom, vsi neumni od solnca, ki jim je pripekalo na čelo ali zatilnik. Bili so vznemirjeni od tuljenja obsedencev in hrupa, ki jim je donel iz cerkve, ko so šli mimo velikih vrat. Popadla jih je strastna besnost, ki jih je gnala do krvavih daritev, do bičanja mesa, do nadčloveških junaštev. In iznova so prihajali okrog, nestrpni, kdaj da vstopijo, nestrpni, kdaj da popadajo po tleh in izpolnijo od tisoč in tisoč kolov zapuščeni spomin z javkanjem. In vedno iznova so prihajali mimo. Vedno bolj se je množilo njih število. S tako enakomerno silovitostjo so se gnetli in potiskali naprej, da ni bilo več podobno združenju posameznih individuov, temveč da je celotna masa neke temne snovi, gnane od neke sukajoče moči.

Eviva, Maria!

Maria, eviva!

Nakrat pa je napadla v množici nekega mladeniča božjast, da je omedlel in se zgrudil na tla. Njegovi sosede so se zmedli okrog njega in ga potegnili iz vrtinca. Iz množice, ki je napolnjevala prostor, je priteklo mnogo radovednežev, da si ogledajo prizor.

„Kaj se je pripetilo?“ je vprašala pobledela Hippolita s čudovito izpremenjenim glasom in obrazom.

(Dalje sledi).

Izvirni dopis.

Iz Rusije 29. maja. — Velikonočni teden v petek pod večer sem sedel v sobici, zavrt v toplem plašču. Prečitavši v liberalnem „Ruskem Slovu“ uvodni članek o spremembi v ministrstvu „Narodnago Prosveščenija“, sem se začel spominjati, kako prijazno so me sprejeli pred 32 leti v Petrogradu in v Moskvi, in kako neprijazno v Tuli, kjer je vladal takrat v šolah realistični duh, protivnik klasicizma, in na misel so mi živo prišle sanje, ki sem jih videl že prvi teden svoje službe v Tuli. Peljal sem se po lepi, široki, gladki cesti; od desne in leve strani se menjavajo zeleni logi, gaji, dobrove, cveteča polja, spredi blešče zlate glave moskovskega Kremlja. Oziram se, srce igra veselo. Ali glej, cesta je ožja, da, ožja in ožja; cesta — ni cesta, to je kolovoz, pod nogami jame, luže; a kje je lihač? Hodim peš; belih sten in glav zlatega Kremlja ni videti, tam je grič, obraščen z grmovjem; pod gričem neke kočure; ne, ne kočure, to so stari sodi, raztrgani koši, umazani jerbasi. Za enim jerbasom s polognilimi jabolki dremlje umazana baba. Prašam jo, kje je cesta v Moskvo; ona godr-

njava nekaj mrmra, ter pokaže s prstom na desno. Pogledal sem tje. Daleč, daleč v večernem polumraku vidim nejasne poteze domače vasi: Slavina! sem zakričal ter skočil s postelje. — Eh! Kake spomine budi ta prinaskutni časnik s svojim melanholičnim modrovanjem! — Zvonček žvenklja! To je nagajivec, seveda, kajti kdo bi mogel, posebno sedaj, pod večer, zvoniti k meni? Tako sem mislil, pa zvonček je zopet zažvenkljal. Pogledal sem v okno; pred vratmi stoji izvošček — a jaz sem bil doma sam, vsi so šli v goste, služkinjo pa sem poslal k peku po žulke k večernemu čaju — a zvonček tretjokrat cinglja. Kaj je storiti? Hoditi na hladni zrak je nevarno, a odpreti je treba. Zavil sem se, kakor o Božiču, in grem k vratom, odpiram, slišim:

„Nikifor Nikolajevič je doma?“

Doma je, doma, dobro došli, izvolite!

Med tem, ko je prišlec plačeval izvoščeku, sem si ga pazljivo ogledal in spoznal.

Boris Vladimirovič! Bog vas sprimi, prosim, izvolite v mojo skromno hišo!

„Kaj neki, to ste vi? Vi sami, Nikifor Nikolajevič? In v kožuhu o Velikonočnih praznikih?“

Tudi vaša brada, dragi Boris Vladimirovič, že ni taista; 22 let v pridatek k bivšim, že ne mladim letom, to ni šala!

„Kajpada, kajpada, reče on, seza po „Ruskem Slovu“ ter nadaljuje, uprši bistri pogled v moje oči: „Vi ste postali neverni, vi ste začeli liberalizirati, pravzaprav, realizirati. Kaj to pomeni? Vi čitate „Rusko Slovo“? In bivale so pri vas „Moskovske Vedomosti“, „Ruski Vestnik“, „Novice“, „Zvon“. Nu, dajte mi pogledati v poslednje „Novice“!“

Boris Vladimirovič, poslednje „Novice“ sem prejel dve leti po vašem odhodu, tedaj pred 20 leti, in one leže v čumnati na polici s starimi knjigami, in vi vidite, da sedaj ne morem laziti v hladno čumnato in prebrskavati tam staro šaro.

„Kaj vam je pravzaprav? Pri Bogu, ne razumem!“

Influenca, najmodernejša bolezen.

„Ste davno zboleli?“

Zvečer pred cvetno nedeljo.

„To se pravi: nalašč pred prazniki, da bi ne hodili k eksercijam in k spovedi in da bi ne delali obiskov? Umno! In zdravnika ste poklicali?“

Davno že znam vse doktorske recepte in njihovo umetnost zdraviti influenco.

Boris Vladimirovič me je zopet uporno pogledal v oči ter rekel: „Nu, tako, tebi nič, meni nič, mimgrede. Vrnimo se k prejšnjemu vprašanju. Zakaj ste vi že 20 let brez „Novic“ in brez „Moskovskih Vedomostij?“

Boris Vladimirovič, vi morete me ravno tako izpraševati, zakaj sem že toliko in toliko let brez žene. Mislil sem, da se je mene spomnil dobri drug

ter me obiskal, želeč iskrenega razgovora z menoj. Ali vi ste prišli najbrže preiskavat, vi ste podobni sodnijskemu zasledovatelju, vi ste inkvizitor. Ni li res tako?

„Nu, nu, zadeli ste. Po poti v Moskvo, kamor spešim radi nujnega dela, sem ukrenil k vam, ovinek ni velik. Od vas terjam odgovor, obračun o vašem dvajsetletnem molčanju. Vi pomnite, odpravljajoč se iz K. sem vas pustil neoženjenega zaničevalca sleherne radosti in vsake zaljubljenosti. Vi ste cenili samo le občevanje s svojimi rojaki, vi ste želeli seznaniti jih z Rusijo, z njenim bistvom, njeno kulturo in literaturo. Le v vzajemnosti vseslovanskega duhovnega življenja, v zblizenju jezikov in literatur slovanskih, v združenju duhovnega bitja Slovanov ste videli in čutili obrambo in spasenje svojega naroda pred pogoltnenjem od tujih narodov. Vaš narod požira z ene strani italijanščina, z druge strani germanizacija. „Novice“ so bivale polne vaših dopisov. Vaša delavnost je kipela, je bila polna navdušenosti, ognja, vere v možnost uresničenja in dovršenja vašega ideala. Zapustil sem vas v svesti, da ostanete verni samemu sebi. Midva nisva pošiljala posetnic drug drugemu o praznikih, marveč dolga, navdušena pisma. Naenkrat sem prejel vaše poročilo o vaši ženitvi, potem o nekakih „mičnih večerih“ in glej — eno otožno, preotožno pismo — in vse je končano, pesem je speta, ni z eno jedino besedico niste več odgovorili in — kakor sedaj vidim, prestrigli ste tudi nit občevanja z „Novicami“, s svojimi rojaki. Govorite, dajte odgovor, kaj to pomeni? Vi ste v nemar pustili tudi nas, svoje nove sosede in rojake. Spominjate se, da sem se, čitajoč pri vas „Novice“, naučil vašega jezika, z vašo pomočjo sem prevel izvrstne, čarokrasne sonete vašega Prešerna, ne malo tudi iz Vodnikovih pesmij. Spominjate se njegovega izreka: „Ne hčere, ne sina po meni ne bo, Dovolj je spomina, me pesmi pojo“ — in vašo parodijo: Potomstva in pesmij po meni ne bo, dar Muze ni dan mi plen ženski je zlo“.

Dovolj bodi Boris Vladimirovič. Kar imate sami, pripisujete drugemu. Vi prenapeto sodite o vsem, posebno o parodiji, o kateri sam sem že davno pozabil. Izmisлил sem jo, ker sem vas hotel razveseliti, radi smeha, in vi ste se takrat res smejali, a sedaj se silite „iz komarja delate slona“.

„In vi, Nikifor Nikolajevič, napisavši tak izrek, ste se vendar dali vzeti v plen. In potomstvo vaše, kakor morem soditi po vaši opravi, ni maloštevilno. Vrnite se k peresu. To bo dobro, celilno zdravilo, ono ozdravlja od občutljivosti, od klavnosti in otožnosti, katera vas je objela pod imenom influence. Pustite se zopet razvneti ognju navdušenosti za vzajemnost in časnikarstvo. Veliko je tega, o čem bi lahko pisali, kaj bi tolmačili. Kako sodijo pri vas o uličnem šumu naše mladine, o naših političnih umorih, o naših re-

formah? Po čem sodijo, ako nimajo zanesljivih poročil razun iz motnih časopisov. Kajti kdor dela in nabira pri nas morilce in ubijalce, taisti razliva po evropejskem časopisju strup kovane laži. To so novci iz rok naših in vaših vragov. Le-to bi bilo treba tolmačiti. Vi čitate „Rusko Slovo“. O čem ono zopet vzdihuje, kakor drugi njemu podobni lističi? Preteklo leto mi je ono prišlo dvakrat, trikrat v roke. Bože moj, s čim je ono vprašalo svoje čitatelje! „Proč z mrtvaščino! Proč s starimi jeziki!“ „Dajte našim otrokom zdrave hrane!“ In dali so jim na eno leto dobršen kos nemškega, francoskega in angleškega jezika s polivko iz kebrov, metuljev in muh. Stare jezike so izbacali iz nižjih razredov gimnazij in mučili so šolarčke z vsemi možnimi stvarmi, samo ne s tem, kar bi jih delalo umnejše. Medtem so se menili v komisijah, izmišljavali so nove članke šolskih metod, pisali so cele vrste poročil, dokladov, šolskih zakonov in pravil. Pred velikim postom meseca sušca je bilo vse gotovo in predloženo, da bi „Gosudarstvennij Sovet“ mogel uzakoniti kebrovo šolsko metodo do pričetka novega šolskega leta. Vender modri vladar je sprevidel, da ta metoda ni sposobna razvijati umstvene sile mladeničev. Ministru, ki je bil ministrom celo leto, en mesec in štiri dni, je bilo ukazano, „podati prošnjo za odpust radi bolezni“. Novi minister je učeni mož, jezikoslovec, magister in doktor latinske slovesnosti. Kako bode dalje, nam bo pokazala bližnja bodočnost. Sedaj moramo samo opazovati, da on ne izdaja „ukazov“, kakoršne je razpošiljal ravnateljem vojak Vanovski. On gre po stopinjah humanista grofa Tolstega in profesora Bogolepova, ubitega od nihilistov. Tudi se ni bati, da bi on dremal na ministrskem sedežu, kakor je dremal debeli Armen, novopečeni grof Deljanov, malodane dvoje desetletij. Ni-li on zazibal tudi vas, Nikifor Nikolajevič? Zanimivo se je ujemalo vaše molčanje z njegovo zaspanostjo. On je sprejel grofstvo za spanje; se ne nadejate li vi za 20letno molčanje prijeti tudi kak viteški red!“

S sarkazmom se hočete posloviti Boris Vladimirovič!?

„Prijatelj, zamerljivost ni čednost, bodite pokojni. Z Bogom — parovoz žvižga“.

— Osebnosti. Župan gospod Hribar je nastopil desetdneven dopust. Tajnik tobačne tovarne v Ljubljani, gosp. Moric Topolanski, je imenovan inspektorjem — Okrajni glavar v Ljubljani, gosp. Rudolf grof Margheri, ter ministerjalni tajnik v ministrstvu notranjih del, gospod Gustav Kulavics, sta imenovana za deželnovladna svetnika v Ljubljani. Gosp. grof Margheri ostane še nadalje lokalni komisar za agrarne operacije. — Pri deželni vladi službujoči okrajni glavar, gosp. Markvart baron Schönberger, je poklican na službovanje v ministrstvo notranjih del. — Poštnim asistentom